

УДК: 619: 616,98: 579. 834. 115л (477,2).

Федотов В.С.

кандидат ветеринарних наук, завідувач кафедри заразних
хвороб тварин ДААУ

Жиліхівський А.С.

начальник управління держветмедицини
Житомирської обласної держадміністрації

ПРИРОДНА ІНФІКОВАНІСТЬ ЛЕПТОСПІРАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН У ЖИТОМИРСЬКОМУ РЕГІОНІ

Представлено результати інфікованості сільськогосподарських тварин лептоспірами семи серологічних груп на території Житомирської області в динаміці протягом 1994-1999 років. Встановлено виразну тенденцію до зростання інфікованості лептоспірами тварин в осінню і весняну пори року у господарствах, розташованих переважно в південній частині Житомирського регіону у поймах річок Тетерів та Случ.

Лептоспірози продуктивних і робочих тварин завдають господарствам значних економічних збитків: викликають аборти у вагітних тварин, знижується молочна і м'ясна продуктивність (хвороба лише за 6-8 тижнів може вразити до 50% лактуючих тварин і викликати зниження продуктивності до 30%). Але лептоспіроз, не дивлячись на багаточисельні дослідження і наявність специфічних засобів захисту, все ще залишається не тільки економічною, але й соціальною проблемою – ця інфекція все частіше нагадує про себе випадками захворювання і навіть загибелі людей.

Виявлення лептоспірозу великої і дрібної рогатої худоби почалося у 30-х роках і продовжується до цього часу (1,2 та ін.). Епідеміологічне значення великої рогатої худоби як джерела інфекції для людини дуже велике. В Луганській області 44,7% захворювань людей було зумовлено зараженням від

великої рогатої худоби. В Одеській області до 1953 року у 73,6% випадків джерелом інфекції при зараженні людей була велика рогата худоба; в подальшому збільшувалось епідеміологічне значення свиней (3 та ін.), ураженість яких може бути досить значною.

За даними Л.Пухової (1999), кількість серопозитивних до лептоспір тварин в останній час у порівнянні з попередніми роками збільшується у багатьох областях України, зокрема Дніпропетровській, Сумській, Чернігівській та інших.

Офіційна статистика лептоспірозів існує не у всіх зарубіжних країнах, але там, де вона є, її використовують в епізоотологічному аналізі та прогнозуванні.

Тому метою наших досліджень було визначення в динаміці (1994-1999 р.р.) ступеня інфікованості лептоспірами тварин у

межах Житомирського регіону шляхом аналізу статистичних даних обласної державної лабораторії ветеринарної медицини та власних результатів, отриманих протягом 1998–1999 років.

Матеріал і методи

Матеріалом у наших дослідженнях були облікова державна документація

серологічного контролю в динаміці, що відображає рис.1.

Протягом 1994–1997 років серопозитивних до лептоспір тварин виявляли від 3,9 до 15,2%, а до кінця 1999 року їх кількість збільшилась до 39% від загального числа інфікованих протягом 1994-1999 років.

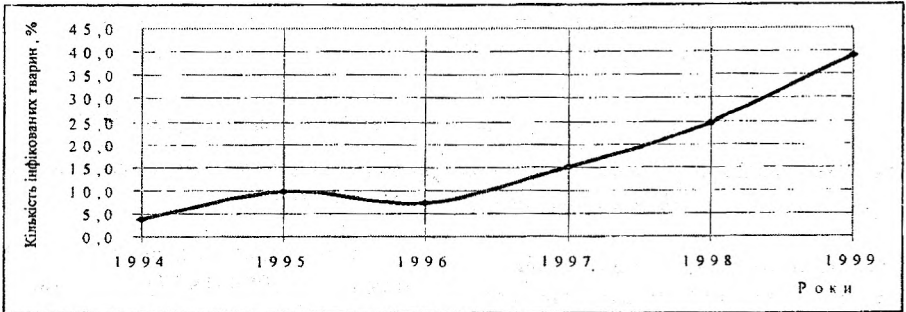

Рис.1. Динаміка виявлення інфікованих лептоспірами тварин на території Житомирської області (в % до загальної кількості серопозитивних тварин)

(ф.14 Вет облік), сироватки крові тварин. Останні досліджувались у реакції мікроаглютинації (РМА) за загально прийнятою методикою, при цьому використовували антигени лептоспір семи серологічних груп: Sejroe, Hebdomadis, Tarassovi, Icterohaemorrhagiae, Pomona, Grippotyphosae, Canicola. Проби крові від сільськогосподарських тварин надходили в обласну державну лабораторію ветмедицини з неблагополучних господарств та при підозрі на лептоспірозу.

Результати досліджень

На фоні поступового скорочення об'ємів щеплення тварин проти лептоспірозу зростала їх інфікованість і виявлення кількості серопозитивних до лептоспір тварин під час

Якщо, починаючи з 1996 року, кількість голів великої рогатої худоби, серопозитивних до лептоспір, послідовно з кожним роком зростала від 6,3 до 41,6 % від загального числа серопозитивних, то інфікованість свиней мала тенденцію поступового росту до 27,9% (1998 р.), а у 1999 році визначилась на рівні 20,6% (рис.2).

Максимальний показник інфікованості коней припадає на 1998 рік (34,2% від загальної кількості серопозитивних у зазначений період).

За вказаний термін (6 років) було досліджено у реакції мікроаглютинації всього 47724 проби сироваток крові від тварин різних видів, при цьому отримано 7186 позитивних результатів, що становило 15,1% (див. табл.).

На підставі епізоотологічних даних, аналізу результатів

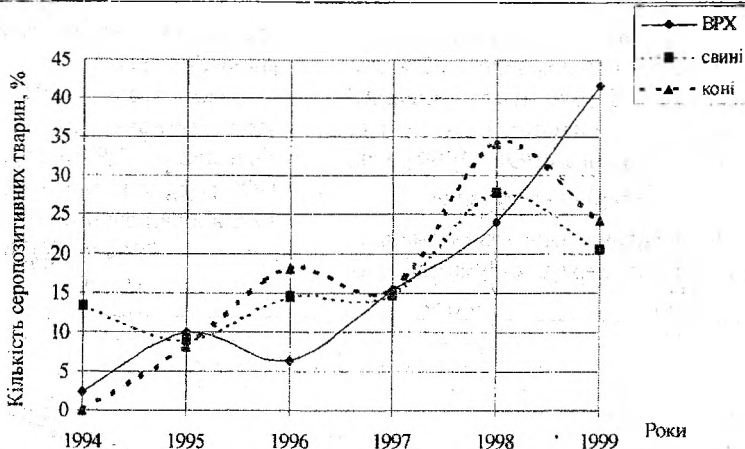

Рис. 2. Динаміка інфікованості лептоспірами сільськогосподарських тварин у Житомирському регіоні (1994–1999 рр.)

серологічного контролю встановлено, що в динаміці спостерігається поступове збільшення кількості інфікованих лептоспірами тварин у Житомирській області протягом зазначеного терміну з 4,2 (1994р.) до 37,2% (1999р.) від числа досліджених у кожному році, особливо за два останніх роки.

Слід відмітити, що у попередні роки (1994–1997) кількість серопозитивних до лептоспір тварин складала 4,2 – 10,0%, а за 1998 і 1999 роки їх виявилось відповідно 28,1 і 37,2% від загального числа досліджених.

У межах періоду, що вивчається, визначається домінуюча частка

Динаміка виявлення серопозитивних до лептоспір тварин у Житомирському регіоні за 1994–1999 роки

Роки	К-сть досл. проб	з них позитивн.		в тому числі з лептоспірами серогруп							
		n	%	Sejroe		Hebdomadis		Icterohae-orragiae		Pomona, Tarassovi, Canicola, Grippyphosae	
				n	%	n	%	n	%	n	%
1994	6670	282	4,2	72	25,5	92	32,6	62	22,0	56	19,8
1995	9221	704	7,6	560	79,5	49	7,0	58	8,2	37	4,3
1996	5294	532	10,0	251	47,0	113	21,2	103	19,3	65	11,6
1997	12705	1095	8,6	575	52,5	383	35,0	88	8,0	49	3,9
1998	6304	1773	28,1	827	46,6	700	39,5	186	10,4	60	3,0
1999	7530	2800	37,2	1215	43,4	1333	47,6	200	7,1	52	1,8
1994–1999	47724	7186	15,1	3500	48,8	2670	37,1	697	9,7	319	4,4

сільськогосподарських тварин, позитивних до лептоспір серогруп Sejroe – 48.8%, в динаміці по роках – 25,5-79,5%; Hebdomadis – 37.1%, в динаміці – 7,0-47.6%. Натретьому місці за кількістю отриманих позитивних результатів визначилась серологічна група Icterohaemorrhagiae –9.7%, в динаміці по роках 7,1-22,0 % від кількості позитивних проб у кожному році.

Лептоспіроз проявляється спорадично або у вигляді ензоотій. Випадки інфікування тварин лептоспірами реєструються протягом всього календарного року. Однак, за нашими даними, значні підйоми захворюваності сільськогосподарських тварин відмічаються двічі: перший – весною, другий, більш потужний, –

восени (рис.3).

Це дає підставу говорити про деяку сезонність прояву хвороби. Відмічена сезонність відрізняється від даних окремих авторів (4 та ін.) про інтенсивність поширення інфекції тільки в літньо-пасовищну пору року. В певній мірі це можна пояснити кліматичними особливостями лісостепової зони, зміною етіологічної структури збудників та іншими факторами, характерними для даного регіону. Що стосується географічного розповсюдження лептоспірозна інфекції, то у нашому випадку підтверджується теза поширення збудників через воду: калюжі, заболочені ділянки, водоймища та річки. Основну кількість інфікованих лептоспірами тварин зареєстровано в

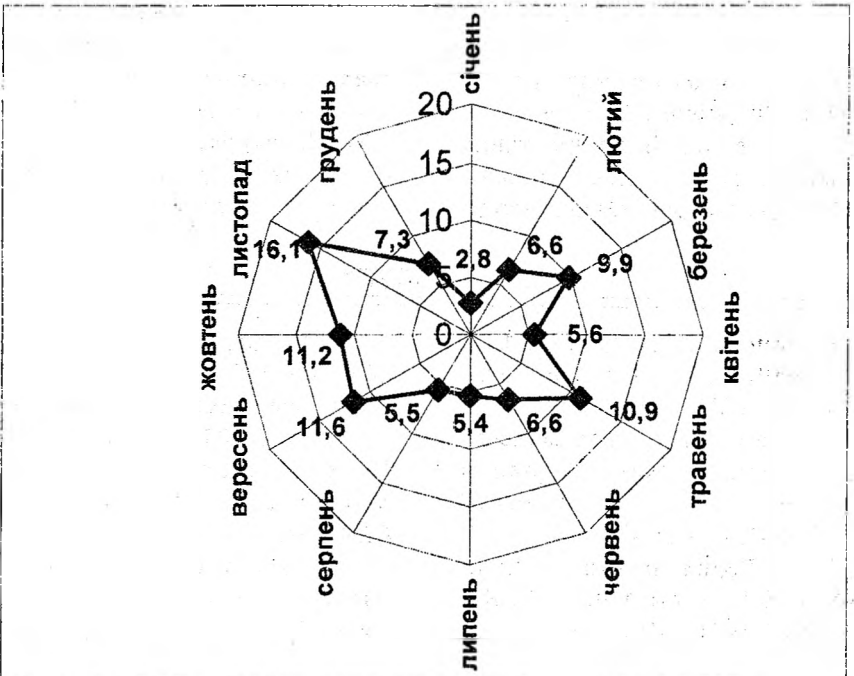

Рис.3. Середні показники інфікованості лептоспірами тварин в різні пори 1998–1999 років (у % до загальної кількості інфікованих)

господарствах, що розташовані у поймах річок Тетерів і Случ, тобто переважно у південній частині Житомирської області (Радомишльський, Коростишівський, Чуднівський, Житомирський, Держинський та деякі інші південні зони). А північні райони регіону майже вільні від лептоспірозу: протягом 1994-1999 років в них зареєстровано поодинокі випадки інфікування сільськогосподарських тварин.

Отримані дані свідчать про наявність у регіоні значної кількості інфікованих тварин, в першу чергу лептоспірами *Sejroe*, *Hebdomadis*, *Icterohaemorrhagiae*. Тим самим підтверджується думка епідеміологів про зростання ролі антропоургічних (господарських) вогнищ цієї небезпечної хвороби.

Висновки

1. Протягом двох останніх років у Житомирській області спостерігається визначена тенденція до зростання інфікованості лептоспірами сільськогосподарських тварин частіше

восени і весною: максимальний показник у великої рогатої худоби (41,6%) визначився у 1999 році, а у коней (34,2%) і свиней (27,9%) – у 1998 році.

2. Основну кількість інфікованих лептоспірами сільськогосподарських тварин серологічно виявлено у господарствах південних та деяких центральних адміністративних районів Житомирської області, розташованих у поймах річок Тетерів та Случ.

3. Протягом 1994-1999 років у Житомирському регіоні встановлено середні показники інфікованості тварин лептоспірами серогруп *Sejroe* - 48,8%, *Hebdomadis* - 37,1%, *Icterohaemorrhagiae* - 9,7%, а *Pomona*, *Grippotyphosae*, *Canicola* та *Tarassovi* – 4,4%.

4. Провідну роль в етіології лептоспірозу сільськогосподарських тварин протягом 1994-1999 років відігравали *L.sejroe*, *L.hebdomadis*, *L.icterohaemorrhagiae*, а в окремі роки – також *L.pomona* (1994 р.), *L.grippotyphosae* (1996р.).

Література

1. Атамась В.Я., Довгань В.І., Василевський В.М., Носуленко О.С., Пустовіт І.Т., Черномаз В.Г. Етіологічна структура лептоспірозу сільськогосподарських тварин в Одеській області.// Ж.ВМУ.1997.№7.С.20-21.

2. Бернасовська Е.П., Угрюмов Б.Л., Вовк А.Д. та ін. К.: "Здоровье", 1978, С.101-102.

3. Ландик Г.Т., Молдавская А.А.// Журн. микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. 1967. №5.С.141.

4. Орлов Ф.М. Лептоспироз.//В кн. Инфекционные болезни крупного рогатого скота./ М. «Колос», 1974. С.294-300.

5. Пухова Н. Лептоспіроз наступає.//Ветеринарна газета. 1999.№9.С.7.